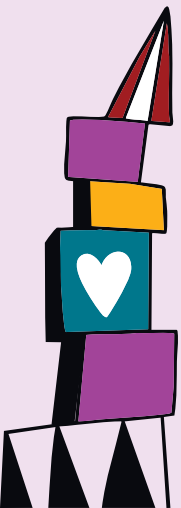

Väkivalta lastensuojelussa ja auttamisen keinot

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Ohjelma

Alkusanat Julia Kuokkanen ja Laura Holmi LSKL

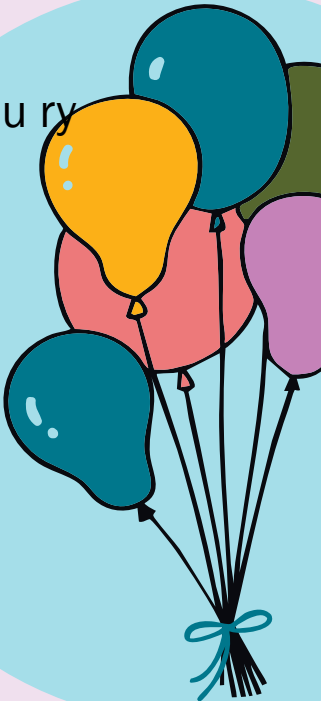
Mitä on väkivallan taustalla? Miia Ståhlberg, erityisasiantuntija, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Valtion koulukodit ja väkivalta. Kaisa Tammi, johtaja, Valtion lastensuojeluyksiköt

Vertaissuhdeväkivalta lastensuojelun sijaishuollossa. Johanna Barkman, kehittämisspäälikkö, Pesäpuu ry
Eeva Mononen, kehittäjäsosiaalityöntekijä, Pesäpuu ry

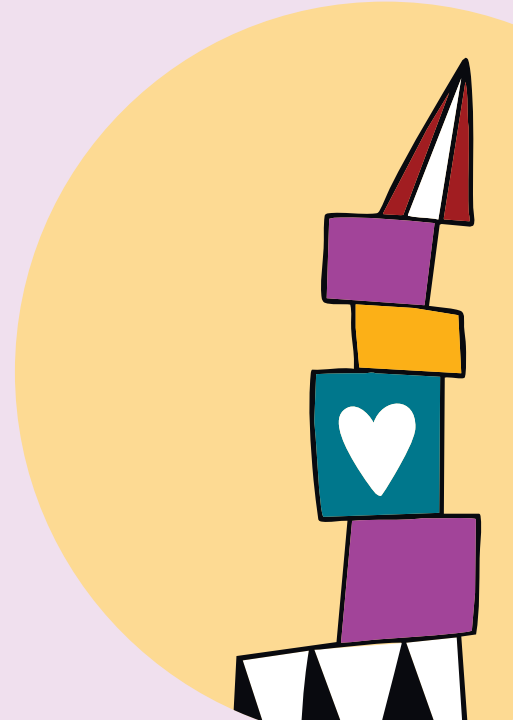
Väkivallan haitallisten vaikutusten tunnistaminen – työkalupakki. Miia Ståhlberg, erityisasiantuntija, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

- Keskustelu
- Lopetus

Mitä on väkivallan taustalla?

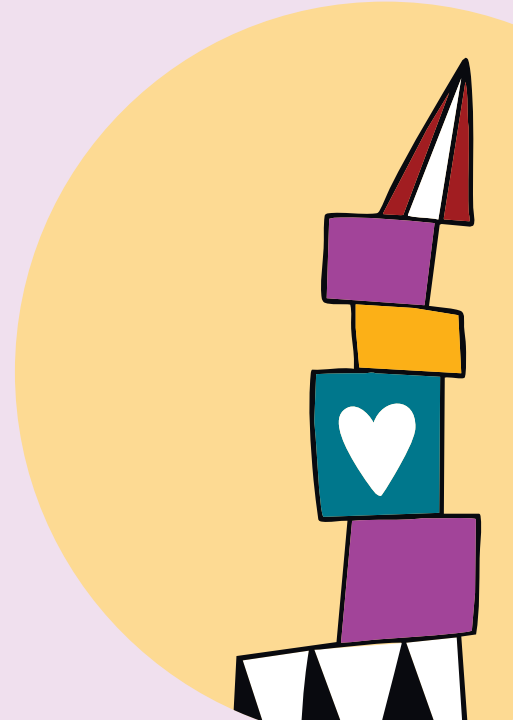
Miia Ståhlberg, erityisasiantuntija, Terveiden ja
hyvinvoinnin laitos

Mitä on väkivallan taustalla?

Nuorten väkivalta ja sen

- rakenteelliset ja yhteisötason taustatekijät
- perhetason taustatekijät
- yksilötason taustatekijät

Esimerkkejä rakenteellisen ja yhteisötason taustatekijöistä

- Tuloterot ja eriytyminen

” Voi sanoa, että elämme rinnakkaisissa maailmoissa. On yksi ja sama maa, mutta kuitenkin ihan eri. Kun matkustaa yhden kilometrin voi tuntua kuin matkustaisi satoja maileja.”

”Monet on väsyneitä siihen, että meitä aina kuvaillaan ongelmaksi. Mutta ei me voida sille kauheasti mitään, koska elämme toisessa maassa kuin tavallinen Ruotsi. He eivät ota meitä vakavasti elleimme tee jotain rikollista, silloin olemme kaikissa otsikoissa.”

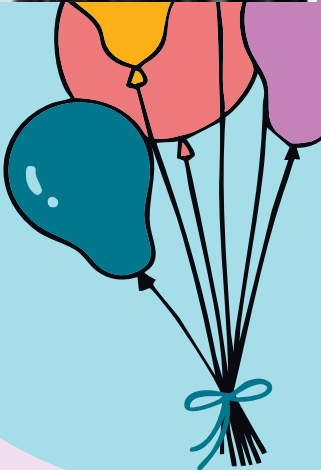
- Kulttuuriset normit

- Miten väkivaltaan suhtaudutaan
- Rasismi, heteroseksismi
- Sukupuolikäsitykset

Lähteitä:

Ribeiro ym. 2024: Prevalence and factors associated with the perpetration and victimization of teen dating violence: A systematic review and meta-analysis protocol

Adhia ym. 2023: Societal Factors and Teen Dating Violence: a Scoping Review

Esimerkkejä perhetason taustatekijöistä

- Riittämätön vanhemmuus, esim. laiminlyönti, puutteellinen seuranta (parental monitoring)
- Altistuminen väkivallalle, väkivalta, kaltoinkohtelu
- Päihteiden ongelmakäyttö
- Psykkisen terveyden pulmat

Early abuse and neglect as risk factors for the development of criminal and antisocial behavior.

EXPORT Add To My List

Database: APA PsycInfo Chapter

Citation

Kerig, P. K., & Becker, S. P. (2015). Early abuse and neglect as risk factors for the development of criminal and antisocial behavior. In J. Morizot & L. Kazemian (Eds.), *The development of criminal and antisocial behavior: Theory, research and practical applications* (pp. 181–199). Springer International Publishing/Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-3-319-08720-7_12

Full text from publisher

Cited by 42

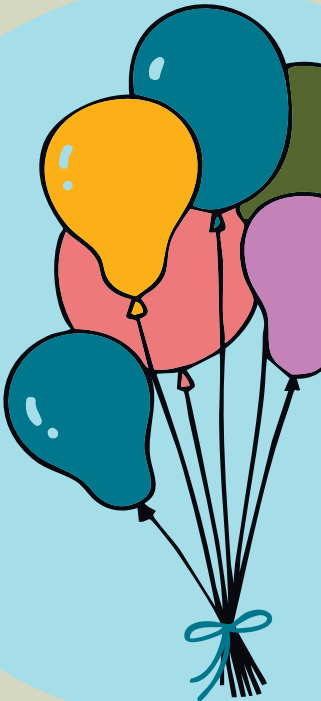
Esimerkkejä yksilötason tekijöistä

YHTEISKUNTAPOLITIIKKA 90 (2025):3

- Psyykkinen huonovointisuus
- Päihteiden ongelmakäyttö
- Kasautuneet lapsuuden ajan haitalliset kokemukset
- Traumahistoria

Haitallisten lapsuusajan kokemusten yhteydet nuorten koulutuspolkuihin, mielenterveyteen ja väkivaltarikollisuuteen

TAINA LAAJASALO & NOORA ELLONEN & MIKKO AALTONEN & PEKKA MARTIKAINEN

Vain harvan muun lapsuuden aikaisen kokemuksen haitat voivat olla yhtä merkittävät kuin väkivallan ja laiminlyönnin (Samson ym. 2016; Marshall ym. 2020, 2)

MIKSI NÄIN?

- Perheen sisäinen väkivalta tapahtuu usein kiintymyssuhteessa, joka on monella tapaa hyvän psyykkisen kehityksen perusta
- Väkivallan kokeminen tai sille altistuminen aiheuttavat stressiä
- Väkivalta voi aiheuttaa trauman: tapahtumat, joihin liittyy vakava loukkaantuminen, kuolema tai sen uhka (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, American Psychiatric Association 2013)
- Toisen ihmisen tekemä paha traumatisoi lapsia herkemmin kuin luonnonkatastrofit (Pelkonen & Sarvela 2020, 262)
 - Traumareaktioon merkittävästi vaikuttava tekijä on emotionaalisen tuen määrä ja laatu (Cohen ym. 2020) esim. huolta pitäviltä aikuisilta saatuna

tärkeää puhua suoraan.

”Lapsuudenaikainen stressi näyttää olevan suurempi terveysriski kuin monet muut asiat, joista nykyään paljon puhutaan, kuten ylipaino tai tupakanpoltto. Meidän pitää uskaltaa sanoa se ääneen.”

Eiväthän keuhkolääkäritkään laimenna tutkimustietoa sanomalla, ettei tupakointi kaikille aiheuta keuhkosityöpää, hän huomauttaa.

On tiettyyn pisteeseen asti hyvä, että lapsen stressinsäätelyjärjestelmää koetellaan.

Linnea Karlssonin mielestä stressin haitoista pitäisi varoittaa nykyistä enemmän.

Liikunnan, kovien rasvojen ja sukurasituksen merkityksestä kansantautien, kuten sydän- ja verisuonitautien, ylipainon, aikuisiän diabeteksen, depression ja dementian taustatekijöinä puhutaan kyllä, hän

Trauman vaikutuksia

Tilanteiden väärintulkinta: Trauman kokeneen ihmisen aivot tulkitsevat vaaroja paikoissa, joissa niitä ei oikeasti enää ole. Aivot tuottavat ajatuksen siitä, ettei hän selviäisi tilanteesta, koska se on mielen tulkinnan mukaan vaarallinen.

Käsitys itsestä ja muista ihmisistä voi muuttua: Muut ihmiset ovat halunneet toimia vahingoittavalla tavalla, joten luottamus muita ihmisiä kohtaan voi heiketä.

Itsesäätelyn vaikeudet: Trauma voi heikentää kykyä hillitä tunteita ja impulsseja

Lue lisää: <https://barnahus.fi/psyhykinen-tuki/huolta-pitavalle-aikuiselle/trauman-vaikutus-ajatuksiin-tunteisiin-ja-kayttaytymiseen/>

Kognitiivinen kolmio

Kun kohdataan väkivaltaa
käyttäviä nuoria,
muistetaanhan miettiä, mitä
väkivallan taustalla on?

Käyttäytyminen

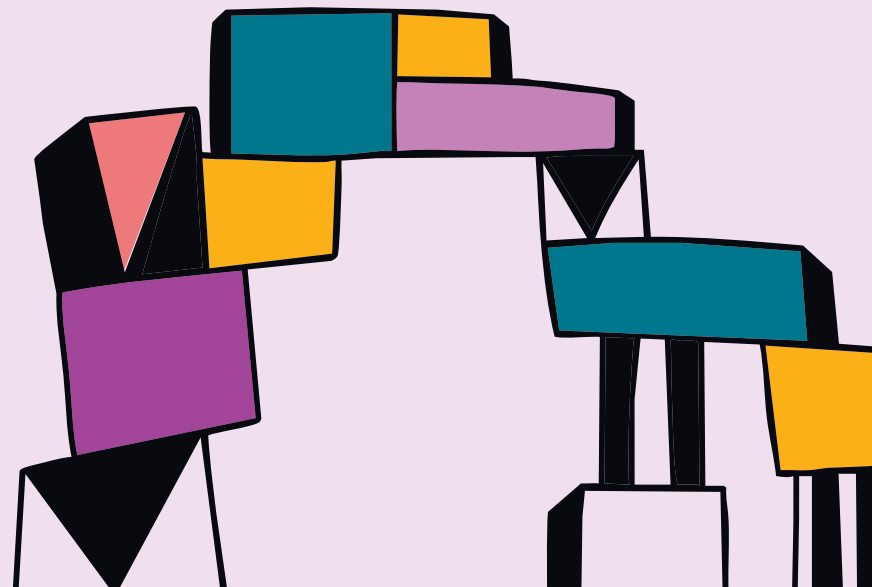
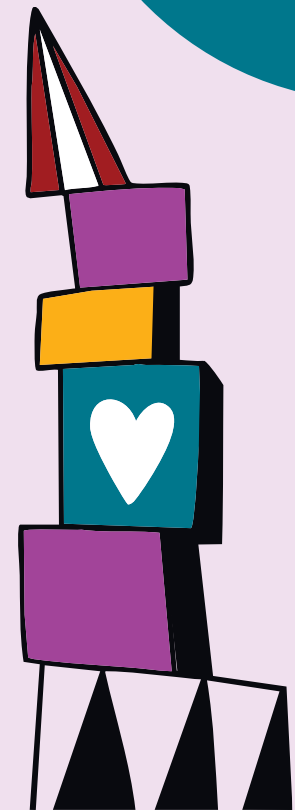
Tunteet

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

Valtion koulukodit ja väkivalta

Kaisa Tammi, vs. valtion lastensuojeluyksiköiden johtaja

Valtion koulukodit

- Valtion koulukodit: Liminka, Lagmansgården, Sairila, Sippola ja Vuorela
- Asuinyksiköitä 29, puolet EHOa tarjoavia yksiköitä
- Laki terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä
 - "...sijoitetuille lapsille ja nuorille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa muussa lastensuojeluyksikössä ja jotka eivät sairautensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa."
- Valtion koulukoteihin sijoitettavien lasten ensisijaisia tulosyitä ovat päihteet 40%, aggressiivisuus 12%, rikollisuus 8%

Väkivalta työnteon näkökulmasta VKK:ssa

- Työntekijä – työpaikka – (turvallisuus)johtaminen
- Työturvallisuuslaki:
 - Väkivaltatilanteet pyrittävä estämään ennakolta
 - Asianmukaiset turvallisuusjärjestelyt ja mahdollisuus hälyttää apua
 - Menettelytapaohjeet
 - Turvallisuusjärjestelyiden toimivuuden tarkastaminen

Havahduttava opinnäytetyö

- Suvi Hintsanen: Työntekijöihin kohdistuva väkivalta Valtion koulukodeissa. Kvantitatiivinen analyysi kriittisten poikkeamien ilmoituksista (*vuodelta 2022*). Yamk opinnäytetyö, sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen, kriisityö.
- Työntekijään kohdistunutta väkivaltaa sisältäneitä tilanteita oli 212.
- Raportointi ei ollut yhdenmukaista, mahdollinen aliraportointi?
- Noin puolessa tapauksissa arvioitiin aiheutuneen kipua tai fyysistä vahinkoa

Työpaikkaväkivaltaa on kaikki sellaiset tapahtumat, joissa työntekijää loukataan, uhkaillaan tai häntä vastaan hyökätään olosuhteissa, jotka liittyvät suoraan hänen työhönsä ja jotka suoraan tai välillisesti vaarantavat työntekijän turvallisuuden. Työpaikkaväkivalta on yleisesti hyväksyttävästä käytöksestä poikkeavaa käytöstä työpaikalla. Työpaikkaväkivalta on joko kertaluontoista tai jatkuvaa ja aiheuttaa kohteelle todennäköisesti fyysistä, psyykkistä, taloudellista tai seksuaalista haittaa.

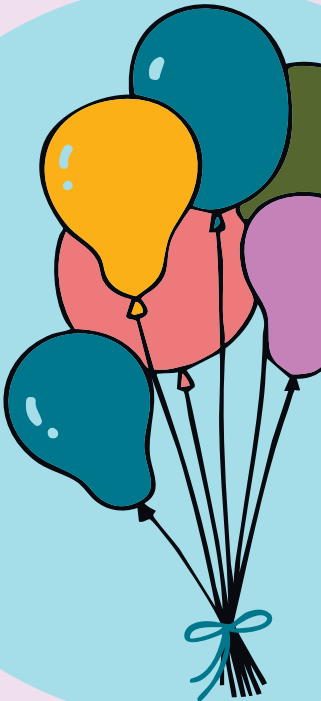
TYÖPAIKKAVÄKIVALTA

(KOWALCUK & KRAJEWSKA-KULAK, 2017, S.113

INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION, 2019)

Tuoretta tilannekuvaa

- Henkilökuntaan kohdistuneesta väkivallasta tehtiin yhden vuoden aikana (1.9.2024-31.8.2025) Valtion koulukodeissa yhteensä 209 ilmoitusta.
 - 66 % (137 kpl) tapahtui erityisessä huolenpidossa
 - 13 % (28 kpl) tapahtumista tehtiin rikosilmoitus
- Poliisin käyntejä 1.5.-31.12.2024 85 kertaa ja 1.1.-31.5.2025 39 kertaa
- Vartijoiden käyttö koulukodeissa 1-9/2025
 - Vartijoita käytettiin koulukodeissa yhteensä 5285 tuntia, kahdeksan tunnin työvuoroiksi muutettuna noin 660 työvuoroa.
 - Syitä vartijoiden käytölle:
 - Lapsen aggressiivinen käytös, joka vaarantaa muiden lasten ja/tai henkilöstön turvallisuuden
 - Lapsen sekava ja väkivaltainen käytös päihteistä johtuen
 - Ennakointi aiemman väkivaltaisuuden ja uhkailun vuoksi
 - Ennakointi kuljetuksen turvaamiseksi aiempien väkivallanteiden vuoksi
 - Ennakointi työryhmän kykenemättömyyteen vastata väkivaltaiseen käytökseen

Vielä väkivallasta ja sen ehkäisystä

- Impulsiivinen väkivalta
- Päihteisiin liittyvä sekavuus väkivalta
- Suunnitelmallinen väkivalta
- Performatiivinen väkivalta
- Erilaiset syyt väkivallan takana
 - erilaiset ratkaisut ehkäistä
- Turvallisuus(johtaminen) lähtee tilannekuvasta
- Tilannetietoisuudesta
- Mitä ei tiedä, ei voi hallita
- Myös työntekijät tilanteineen vaikuttavat

Lisää turvallisuutta – vähemmän väkivaltaa

Kuva vankilan perheosastolta 2021

- Voimavarat
 - Enemmän henkilökuntaa, vähemmän lapsia
 - EHOjen paikkamäärän pienentäminen
- Henkilöstön pätevyys, kyvykkyys ja yhteistyö
 - AVEKKIn lisäksi turvallisuuskoulutus
- Henkilöstön hyvinvointi
 - Jälkitoimet ja -purut
- Suunnitelmallisempi lasten sijoittaminen
- Väkivaltariskin arviointi
 - Savry
- Tilat ja välineet
 - VIRVEen siirtyminen
- Oma turvallisuuskoulutettu henkilöstö?

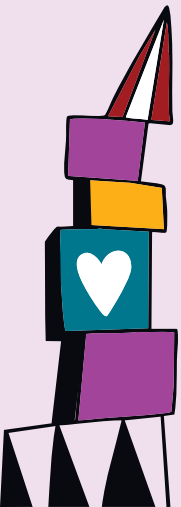

Vertaissuhdeväkivalta lastensuojelun sijaishuollossa

Johanna Barkman & Eeva Mononen

Vertaisuus ilman väkivaltaa -hanke, Pesäpuu ry

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Pesäpuu ry

Vertaisuus
ILMAN VÄKIVALTA

Vertaisuus

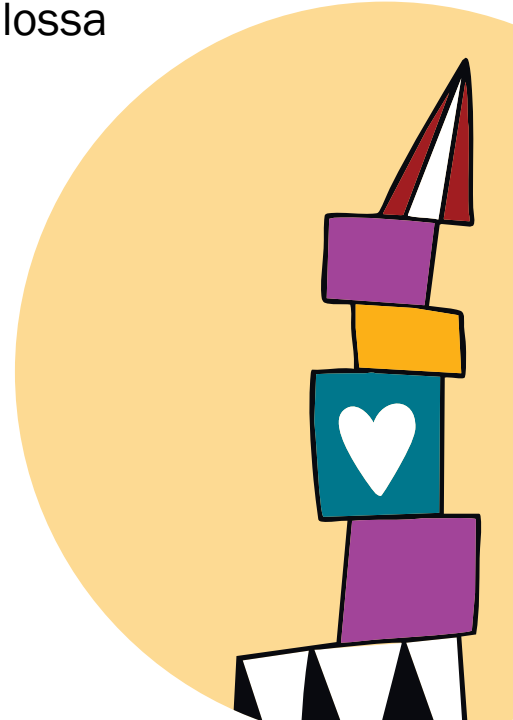
ILMAN VÄKIVALTA -HANKE (2023–2025)

Tavoitteena tuottaa tilannekuvaa lastensuojelun sijaishuollossa tapahtuvasta vertaissuhdeväkivallasta Suomessa.

Tavoitteena kehittää traumatietoisia keinoja ja välineitä lastensuojelun sijaishuollossa tapahtuvaan vertaissuhdeväkivaltaan puuttumiseen, ennaltaehkäisyyn, jälkipuintiin ja kriisiauttamiseen.

Lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön

Keinoja traumatietoiseen konfliktin käsittelyyn lastensuojelun sijaishuollossa tapahtuvaan vertaissuhdeväkivaltaan (2023–2025), STEA

**Selvitys lasten
vertaissuhdeväkivallasta
lastensuojelun sijaishuollossa**

Eeva Mononen, Johanna Barkman,
Johanna Liukkonen & Anu Flinck
Vertaisuus ilman väkivaltaa -hanke, Pesäpuu ry

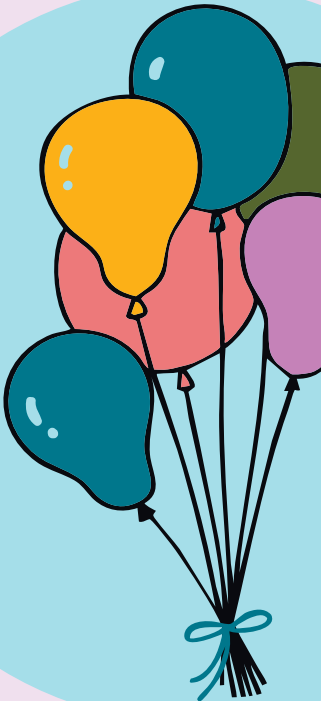
Selvitys lasten vertaissuhdeväkivallasta lastensuojelun sijaishuollossa

Mononen, E. & Barkman, J. & Liukkonen, J. & Flinck A.
Vertaisuus ilman väkivaltaa -hanke, Pesäpuu ry
2025

**Ladattavissa Pesäpuun
verkkokaupasta (maksuton)**

8.10.2025

Johanna Barkman & Eeva Mononen

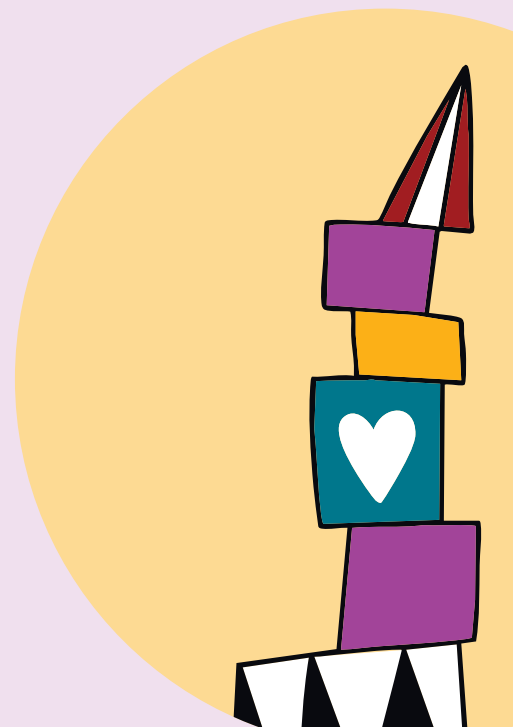
”

Kukaan ei kertonut minulle, miten hirveää ja väärin se väkivalta oli, jota koin 13-vuotiaasta 18-vuotiaaksi asti eri sijoituspaikoissa.

Ajattelin sen olevan normaalia.

Kukaan ohjaajista ei edes kauhistellut tapahtumia, se oli niin arkipäivää.

- Sijaishuollossa asunut nuori -

Yleisyys

85 %

nuorista oli kokenut **henkistä**
vertaissuhdeväkivaltaa

66 %

nuorista oli kokenut **fyysistä**
vertaissuhdeväkivaltaa

48 %

nuorista oli kokenut **digitaalista**
vertaissuhdeväkivaltaa

40 %

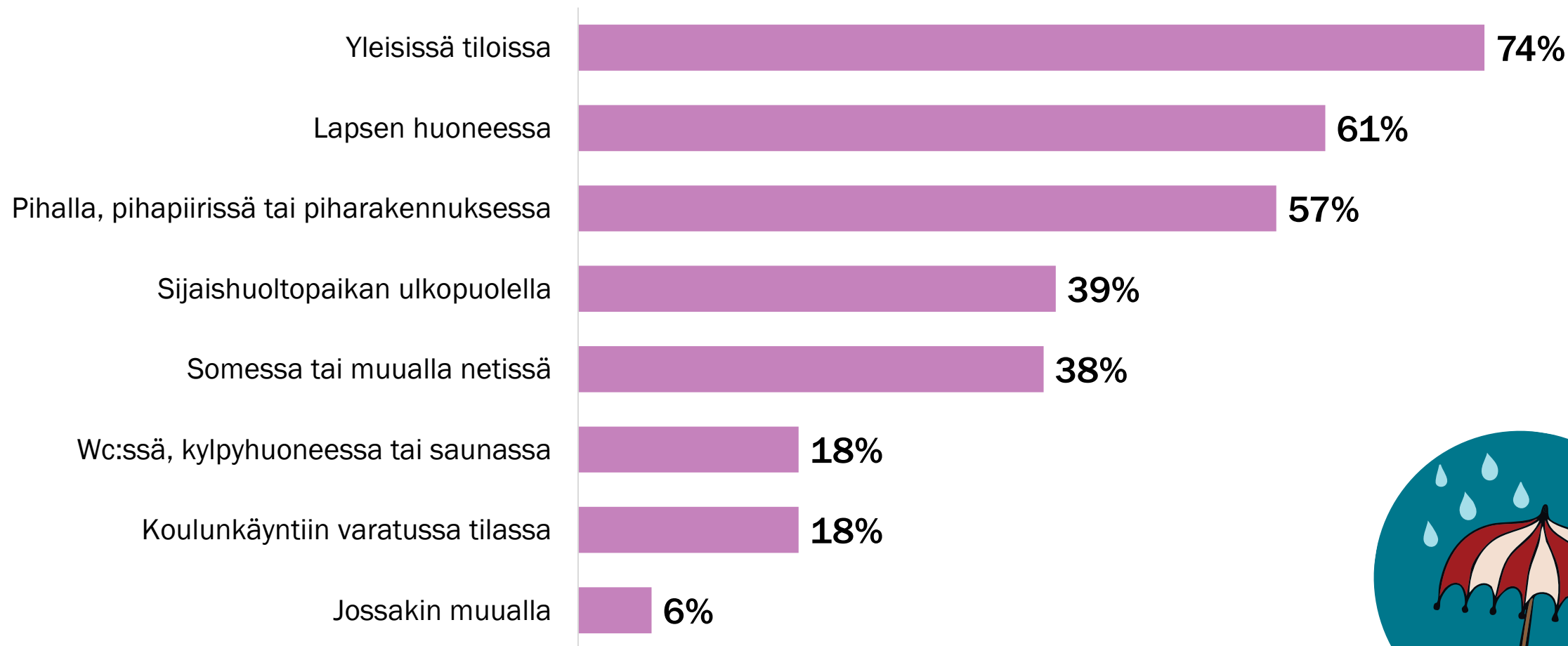
nuorista oli kokenut **seksuaalista**
vertaissuhdeväkivaltaa

- Nuoret raportoivat uhri- ja altistumiskokemuksista enemmän kuin tekijäkokemuksista
- Sama lapsi voi olla vaihdellen uhrin, tekijän ja/tai altistujan rooleissa

Paikat, joissa vertaissuhdeväkivaltaa tapahtuu

Tilat ja paikat, joissa nuorten kokemusten mukaan tapahtuu vertaissuhdeväkivaltaa eniten (n=72)

Syyt vertaissuhdeväkivallan taustalla

Sijaishuoltopaikkaan tai sijaishuoltojärjestelmään liittyvät vertaissuhdeväkivallan taustalla olevat tekijät nuorten kokemusten mukaan (n=70)

73 %

Aikuiset eivät
osaa tunnistaa
tai puuttua

69 %

Huono
ilmapiiri

57 %

Ristiriitaiset
säännöt

57 %

Lapsi ei saa
riittävästi tukea

53 %

Aikuisten
vaihtuvuus

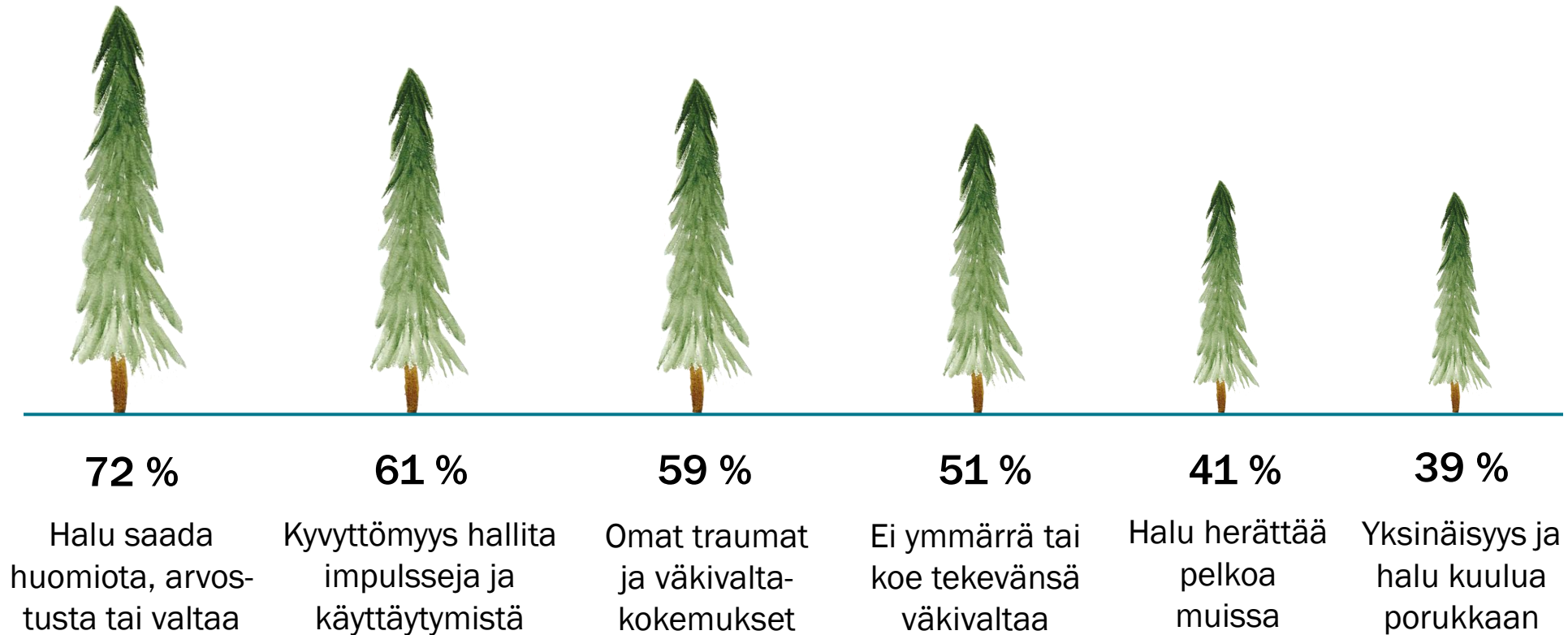
50 %

Lasten
keskinäinen
valta-asetelma

Syyt vertaissuhdeväkivallan taustalla

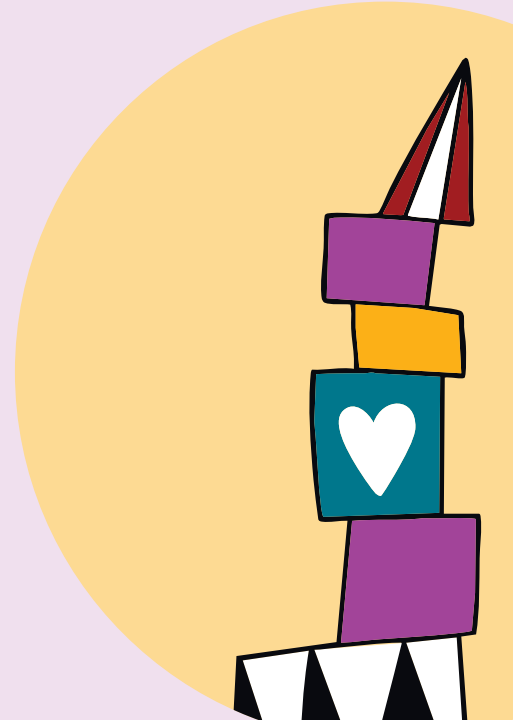
Lapsen yksilölliset vertaissuhdeväkivallan taustalla olevat tekijät
nuorten kokemusten mukaan (n=71)

”

Koin eriasteista väkivaltaa ensimmäisestä sijoituspaikastani alkaen. Olin nuorin ja minua kiusattiin jatkuvasti. Kiusaaminen oli jatkuvaa nauramista, juoruilua ja haukkumista. Minua lyötiin ja päälleni saatettiin sylkeä. Opin pian itsekin käymään nyrkein kimppuun ja olin melko herkkä rikkomaan ikkunoita tai paikkoja ja lyömään toisia nuoria, potkimaan ja heittelemään tavaroita. Seuraavassa sijoituspaikassa jatkoin samaa käytöstä, jotta koin saavani itse olla rauhassa eikä minua kiusattu.

- Sijaishuollossa asunut nuori -

Vertaissuhdeväkivallasta kertominen

Aikuisten reagoitavat
vertaissuhdeväkivallasta kertomiseen
nuorten kokemusten mukaan (n=65)

Aikuinen ei tehnyt mitään **52 %**

Aikuinen ei uskonut tai vähätteli asiaa **49 %**

Aikuinen syyllisti minua **48 %**

Aikuinen lohdutti ja auttoi **42 %**

Syyt kertomatta jättämiselle
nuorten kokemusten mukaan (n=62)

En uskonut, että kertomisesta on apua **58 %**

Minulla oli aikaisempia huonoja
kokemuksia kertomisesta **56 %**

En uskonut, että ketään olisi kiinnostanut **48 %**

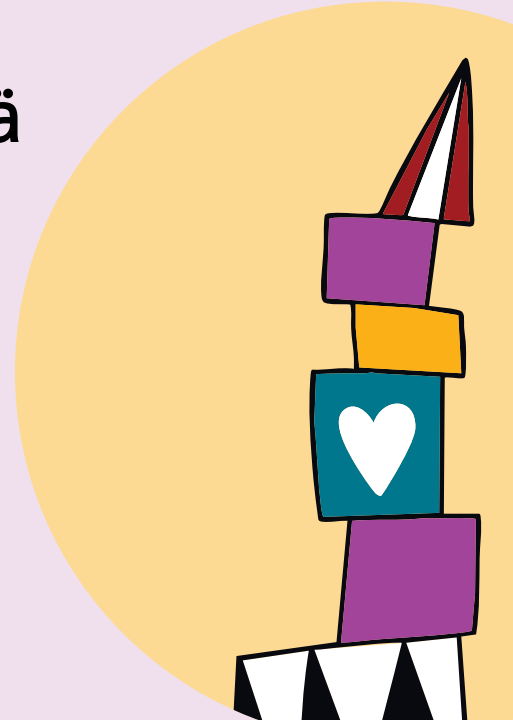
Minua pelotti **48 %**

”

Väkivallan kohteeksi joutunutta nuorta ei saisi missään tilanteessa jättää kokemustensa kanssa yksin. Ei saisi suuttua tapahtuneesta, vaan tukea nuorta ja auttaa häntä ymmärtämään, ettei väkivalta ole uhrin vika. Tapahtumia ei saa vähätellä, oli väkivallan teko vähäistä tai suurempaa, se on silti väkivaltaa.

- Sijaishuollossa asunut nuori -

**Ratkaisuja selvityksessä
tunnistettuihin haasteisiin**

Ratkaisuja selvityksessä
tunnistettuihin haasteisiin

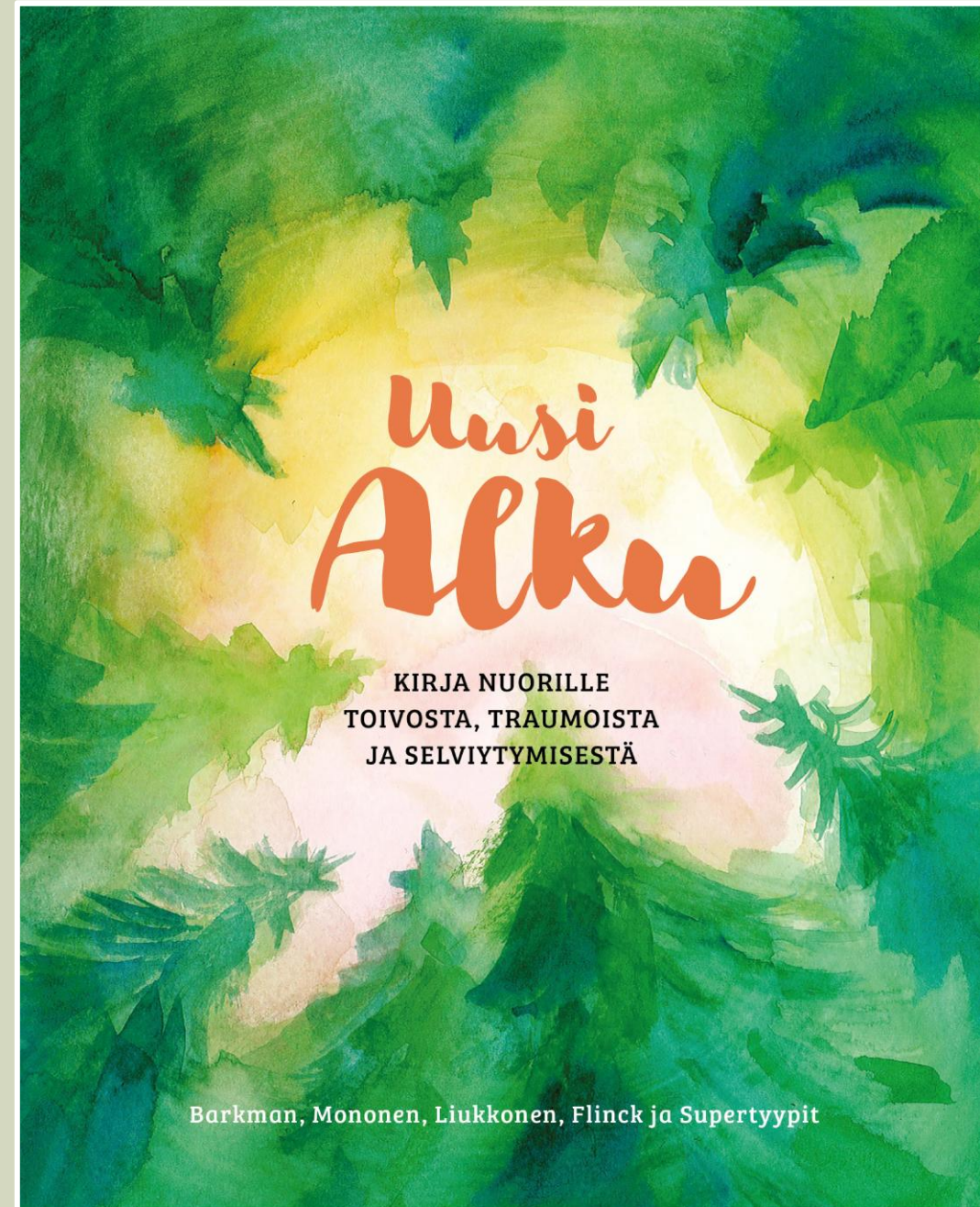
Selvityksemme suosittelee trauma- ja väkivaltatietoisuuden vahvistamista.

Lapsilla ja nuorilla on riittävästi
ikätaisoista tietoa väkivallasta,
traumoista ja konfliktien käsittelystä.
Tällä tiedolla on keskeinen merkitys
väkivallan ennaltaehkäisyssä.

Uusi alku -tietokirja kehitettiin yhdessä
nuorten vertais- ja kehittäjäryhmä
Supertyyppien kanssa.

8.10.2025

Johanna Barkman & Eeva Mononen

▪

Kun nuori oppii hyväksymään itsensä,
tunnistamaan ja säätelemään
tunteitaan sekä vaalimaan turvallisia
ihmissuhteitaan, tarve purkaa
huonoja oloja muihin vähenee.

Uusi alku viittaa siihen, että nuorella on lupa etsiä omaa suuntaansa – kokeilla, erehtyä ja kasvaa. Jokaisella on mahdollisuus löytää oma tiensä.

Haluamme kannustaa nuorta ajattelevaan, ettei menneisyys määritä kaikkea – tärkeämpää on se, mihin suuntaan on kulkemassa ja kenen kanssa.

Häpeä

Häpeän peittämä
Harakka

En kelpaa porukkaan
Olen vääränlainen
Esitän, että kaikki on ok
Haluan piiloutua itseltäni ja muilta
Toisille on vaikea kertoa mistään
Satutan itseäni
Puran pahaa oloa toisiin

Häpeä liittyy siihen, r

Häpeä voi olla ohim

kiksi jos vahingoss

päälle, saattaa h

on kömpelö tai

haitallista, jo

alkaa ohjat

häpeästä

Häpeä

dyks

Se

m

ärjää, en ansaitse, olen tyhmä, ruma,

inen ja arvoton." Nämä ajatukset

ellisuutta, vaikka ne tuntu-

da uskomaan, ettei

tsena kuin on

ta.

HÄPEÄ HELPOTTUU

Suhtaudu itseesi lempeästi ja ymmärtäväisesti
Vaikka et nyt tuntisi lempeyttä itseäsi kohtaan, toista päivittäin ääneen tai mielessäsi seuraavia lauseita: "Olen riittävä juuri näin, olen itseni paras ystävä, olen arvokas ja ansaitseen hyvää." Ajatusten ja tunteiden muuttuminen vievät aikaa. Ole armollinen itsellesi.

Ota vastaan myönteistä palautetta
Jos sen vastaanottaminen tuntuu vaikealta, voit ensin vain kuunnella ja sanoa kiitos. Palautteen antaja haluaa sinun voivan hyvin ja näkee sinussa hyvää.

Kerro omista asioistasi (myös häpeästä) toiselle
Kun saa kertoa vaikeistakin asioista turvallisessa ilmapiirissä, ja toinen hyväksyy ne, alkaa tuntua helpommalta olla oma itsensä.

Vähvistä häpeän vastavoimia
Häpeän vastavoimana voi olla turvallisuus, rohkeus, onnistuminen, arvokkuus, rakkaus... Mitkä ovat sinulle tärkeimmät häpeän vastavoimat?

5-4-3-2-1-harjoitus
Harjoitus auttaa, kun tunteet ovat lii-
auttaa kehoasi ja mieltäsi rau-
Voit tehdä sen missä voi

Nimeä
-5s

Ratkaisuja selvityksessä
tunnistettuihin haasteisiin

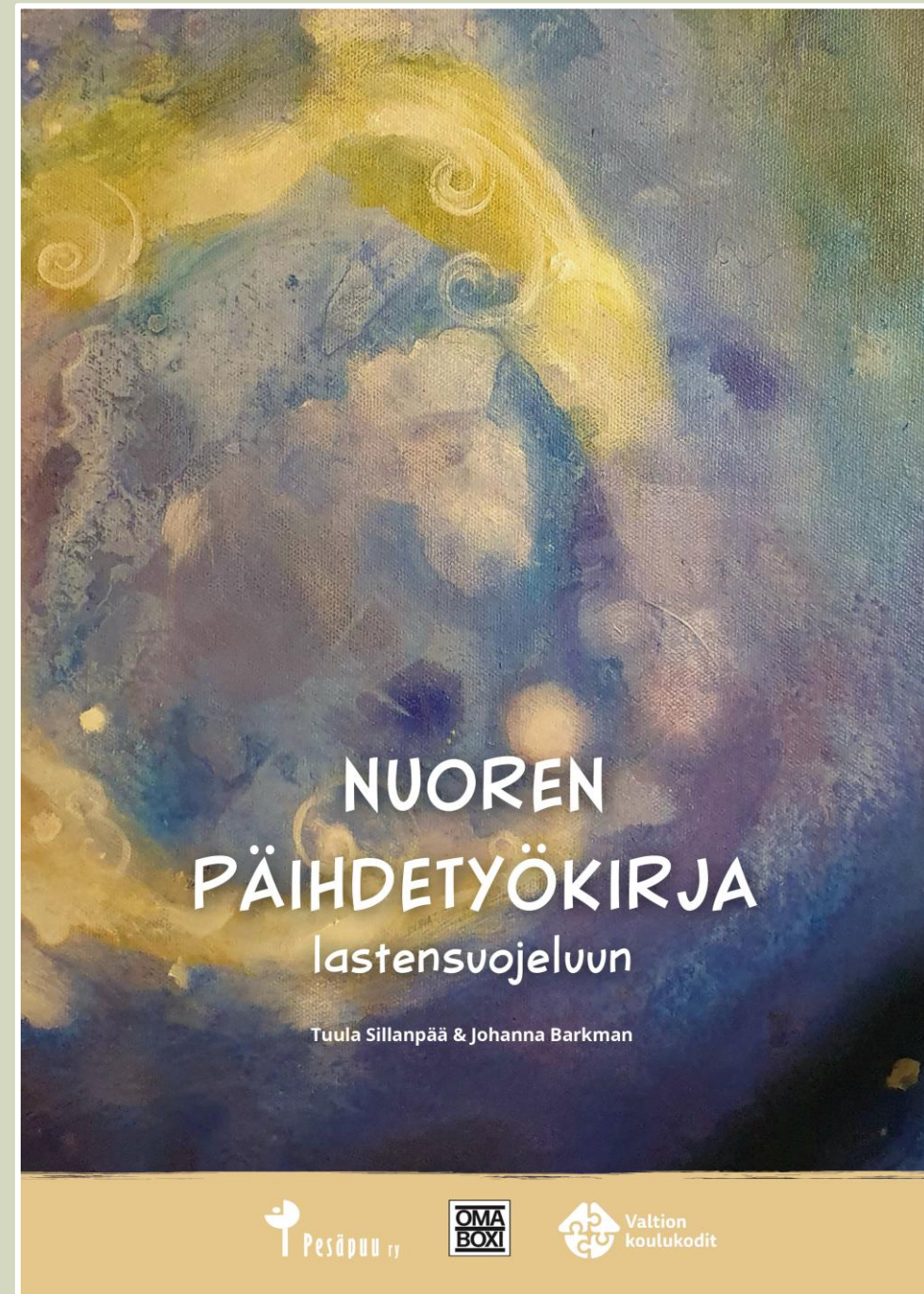
Selvityksemme suosittelee päihdetyön osaamisen vahvistamista.

Päihteet ovat yksi vertaissuhdeväkivallan
taustalla vaikuttava tekijä.

Nuoren päihdetyökirja lastensuojeluun
-materiaali toteutettiin yhteistyössä
Valtion koulukotien kanssa.

8.10.2025

Johanna Barkman & Eeva Mononen

Päihteet heikentävät nuoren tunnesäätelyä, lisäävät impulsiivisuutta ja alentavat kynnystä väkivaltaiselle käytökselle. Päihteet voivat myös vaikeuttaa mentalisaatiota.

Ilman päihdeongelman hoitoa väkivaltaisen käyttäytymisen riski säilyy tai kasvaa, ja nuoren kokonaisvaltainen kuntoutuminen vaikeutuu.

FAKTAA PÄIHITEISTÄ JA SIJAISHUOLLOSTA

Sijaishuollossa pyritään estämään päihteiden käyttäminen, sillä päihteet voivat vaarantaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin. Päihteet lisäävät esimerkiksi nuorten keskinäistä väkivaltaa ja hyväksikäyttöä sekä aiheuttavat turvattu-
muutta niin työntekijöissä kuin muissa nuorissa. Siksi alaikäisten päihteiden käytön mahdollistuminen voidaan nähdä yhtenä laiminlyönnin muotona (Eriksson ym. 2023).

Lasten keskinäistä väkivaltaa koskevan selvityksen (Mononen ym. 2024) mukaan päihteet ovat johtaneet seuraavanlaisiin ongelmiin sijaishuolto-
paikan nuorten kesken:

- nuoret varastavat toistensa päihteitä
- päihteistä aiheutuu riitoja
- päihteitä kaupitellaan
- päihdevelkojen takaisinmaksaminen on vaikeaa
- päihdevelkoja peritään väkivaltaisesti
- itsensä puolustautumiseksi nuorelle tulee tarve olla "kovis"
- päihteet lisäävät valtaa niille nuorille, joilla on päihteitä hallussa
- valtaa käytetään toisten nuorten pelotteluun ja manipulointiin

Mitä ajattelet näistä asioista?
Onko niissä sinulle jotain tuttua?

Ratkaisuja selvityksessä
tunnistettuihin haasteisiin

Selvityksemme mukaan nuoret
toivovat, että väkivallasta
puhuttaisiin sijaishuollon
arjessa enemmän.

Keskustelukortit pohjautuvat selvitykseen
ja hankkeen aikana eri tilaisuuksissa
käytyihin ammattilaisten ja
kokemustoimijoiden välisiin keskusteluihin.
Lisäksi niitä jatkokehitettiin Nuorten
väkivaltafoorumeissa 2025 (Ensi- ja turvakotien
liitto, Pesäpuu ry ja THL).

8.10.2025

Johanna Barkman & Eeva Mononen

Korttien teemat

Pakassa on neljä teemaa:

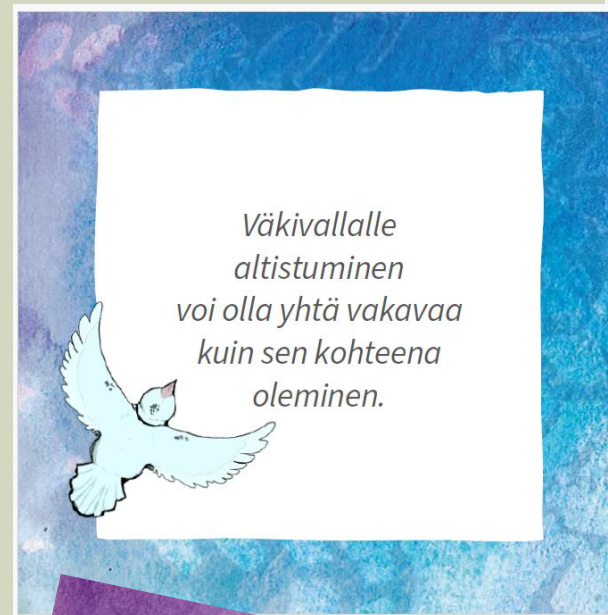
- Nuorten ajatuksia väkivallasta** – tuntuuko tutulta?
- Väittämiä väkivallasta** – mitä mieltä?
- Kysymyksiä riitelystä** – miten riidellään turvallisesti?
- Tarpeet ja toiveet riitatilanteessa** – mitä kaipaat ja tarvitset?

Pakkaa voi käyttää ryhmässä tai yksin, ohjatusti tai vapaasti keskustellen. Keskustelua suositellaan käymään teema kortin Koko pakkaa ei tarvitse käydä yhdellä kertaa. Keskustelu väkivallasta -korttien toisella puolella.

Pakassa on myös...

Keskustelupakka tarjoaa nuorelle mahdollisuuden puhua riitelystä, väkivallasta, tunteista ja siitä, mitä kukin tarvitsee ollakseen turvassa ihmissuhteissa.

Korttien avulla nuori voi pohtia, mitä turvallinen riitely tarkoittaa, harjoitella omien reagoititapojen tunnistamista ja oppia väkivallan ehkäisemisen ja siihen puuttumisen keinoja.

Ratkaisuja selvityksessä
tunnistettuihin haasteisiin

Selvityksemme suosittelee trauma- ja väkivaltatietoisuuden vahvistamista ja rauhan rakentamista.

Materiaali on tarkoitettu sijaishuollossa toimiville aikuisille vahvistamaan nuorten valmiuksia toimia rauhantekijöinä sijaishuollossa tapahtuvan väkivallan ennaltaehkäisemissä, selvittelyssä ja jälkipuinnissa.

Materiaali on syntynyt yhdessä sijaishuollossa työskentelevien ammattilaisten kanssa, kuunnellen heidän toiveitaan ja tarpeitaan.

8.10.2025

Johanna Barkman & Eeva Mononen

Barkman, Mononen, Flinck & Liukkonen

Tämä edellyttää sitä, että

1. pysähdytään rauhan äärelle ja annamme sille tilaa kasvaa
2. tarkastellaan kasvuympäristöä traumainformoidun työotteen näkökulmasta
 - tunnejärjestelmien vaikutus käyttäytymiseen
 - nuoruuden kehitystehtävät
 - mentalisaatiokyvyn merkitys ymmärryksen ja yhteyden luomisessa
3. otamme väkivaltatietoisuuden osaksi työtämme
 - tunnistetaan väkivallan eri muodot
 - osataan ottaa väkivaltaan liittyviä asioita puheeksi
 - pystytään käsittelemään väkivaltatilanteita
 - tarjotaan apua ja tukea kaikille väkivallan osapuolille
 - huolehditaan seurannasta ja tuen jatkuvuudesta
 - palautetaan rauhan eli hallinnan ja toipumisen tunne niin nuoriin kuin koko yhteisöön.

KIITOS!

Tarvitsen tunnetta siitä,
että olen turvassa.

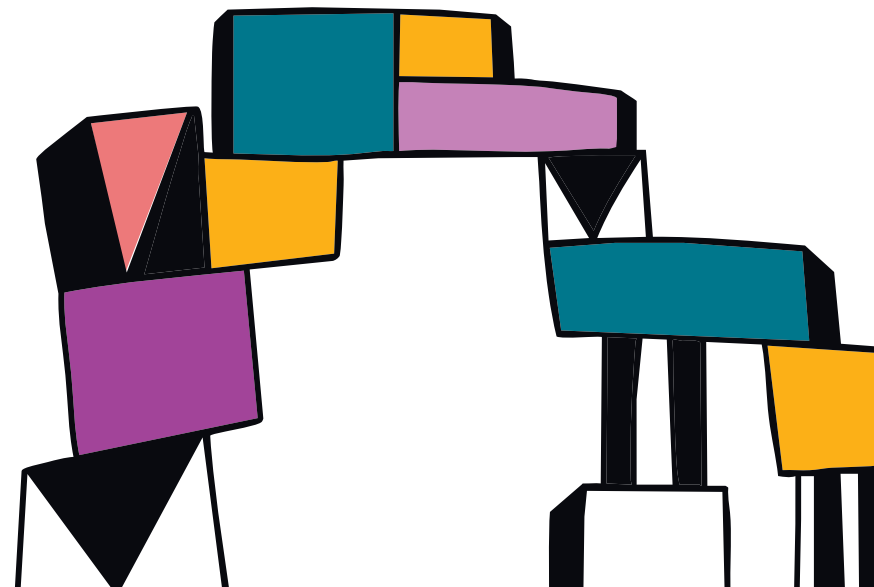
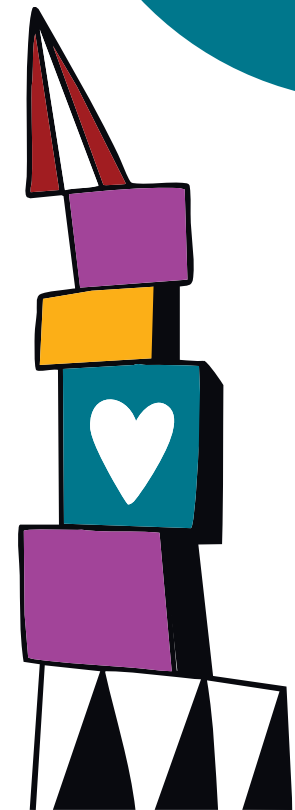
Tarvitsen ymmärrystä
sen suhteen,
mitä minulle on
aikaisemmin
elämässä tapahtunut.

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

Väkivallan haitallisten vaikutusten tunnistaminen - työkalupakki

Miia Ståhlberg, erityisasiantuntija, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Väkivallan haitallisten vaikutusten tunnistaminen

- Barnahus-hankkeessa on kehitetty Työkalupakki väkivallan haitallisten vaikutusten tunnistamiseksi
- Taustalla havainto siitä, että usein lapseen kohdistunut väkivalta jää epäselväksi > ei ole varmuutta mitä on tapahtunut, tapahtuiko mitään?
 - Riippumatta siitä, miten paljon tiedetään väkivallan tapahtumatasosta, on lapsen voinnin kartoittaminen tärkeää

Miten lapsi voi?

Lue lisää
Barnahus-mallista:
[Barnahus.fi](https://barnahus.fi)

Mikä työkalupakki?

- Verkkokoulualustalla oleva kokonaisuus, joka sisältää:

1. Lyhyet verkkotietoiskut seuraavista aiheista:

- kasvuolosuhteiden merkitys lapsen kehitykselle
- haitallinen stressi
- ikätasoinen pelkokäyttäytyminen
- trauma & traumaoireet
- psykoedukaatio sosiaalihuollossa.

2. Standardoituja lomakkeita ja mittareita lapsen psykososiaalisen voinnin ja traumaoireiden kartoittamiseen (väkivallan haittavaikutusten tunnistamiseen)

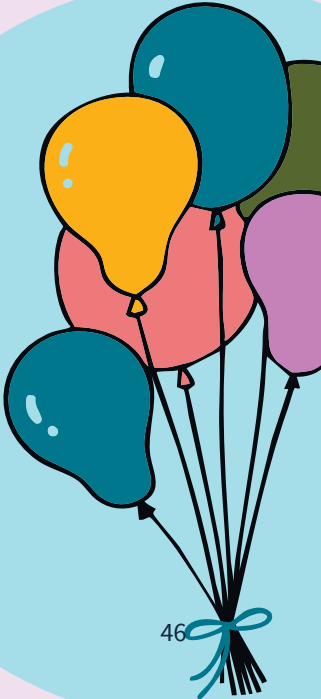
Mitä standardoiduilla mittareilla ja lomakkeilla tarkoitetaan?

- Mittareissa/lomakkeissa on rakenne, jota seuraten kysytään asioita ja kerätään havaintoja
- Luotettava työväline, tuo objektiivisuutta kliinisen harkinnan tueksi
- Tutkimusperustaisuus standardoitujen mittareiden ja lomakkeiden kohdalla on esimerkiksi sitä, että niiden tiedetään mittaavan sitä mitä on tarkoituskin

Työkalupakin mittarien ja lomakkeiden käyttäminen sosiaalihuollon kontekstissa

- Työkalupakin lomakkeita ja mittareita käytettäessä on tärkeää muistaa niiden käyttämisen tarkoitus sosiaalihuollossa, joka kiinnittyy erilaisten **oireiden tunnistamiseen**
 - Kartoitetaan oireita, jotta tiedämme lisää siitä, miten lapsi voi
 - Oireiden perusteella tapahtuvien jatkopäätelmien tekeminen kuuluu terveydenhuoltoon
- Osa lomakkeista sisältää ohjeen pisteytystä varten ja ohjeessa voidaan puhua esimerkiksi diagnoosirajan ylittävstä pistemäärästä.
 - Pisteytystä voidaan käyttää, mutta sosiaalihuollon ympäristössä toimiessa niitä on tärkeää lähestyä suuntaa antavasti oireiden määrää kuvaavina eikä välineinä tehdä diagnoosia

Työkalupakin lomakkeet ja mittarit (=työkaluvalikoima)

- SDQ-lomake (3-17 -vuotiaat)
- Lapsen oma arvio hyvinvoinnistaan (yli 5-vuotiaat)
- Lapsen resilienssimittari (yli 5-vuotiaat)
- SMFQ-mielialakysely (yli 7-vuotiaat)
- Tunteiden tunnistamisen lomake (pienet lapset)

Nämä työkalupakin lomakkeet sopivat käytettäväksi kaikenlaisiin tilanteisiin, esim. myös tilanteisiin, joissa ei ole varmuutta siitä onko lapsi kokenut väkivaltaa tai ei ja millaista se on ollut.

- Lapsen traumaperäinen stressioireilu -lomake (kouluikäiset)
- YCPC -lomake (päiväkoti-ikäiset)

Nämä lomakkeet sopivat käytettäväksi vain sellaisiin tilanteisiin, joissa väkivallan tai jonkun muun erityisen kuormittavan tapahtuman kokemisesta on varma tieto.

Resilienssimittari lapselle

- Lapsen kanssa käytettäväksi tarkoitettu työväline
- 5-vuotiaille ja sitä vanhemmille lapsille
- Lomakkeen 10 kohtaa mittaavat lapsen myönteisiä voimavaroja

Mittarin lähde: Peltonen, K., & Kangaslampi, S. (2019). Treating children and adolescents with multiple traumas: a randomized clinical trial of narrative exposure therapy. *European journal of psychotraumatology*, 10(1), 1558708. <https://doi.org/10.1080/20008198.2018.1558708>

Resilienssimittari lapselle

Nimi: _____

Päivämäärä: _____

Piirrä rasti (X) vaihtoehdon alle, joka kuvaa sinua parhaiten.

	Ei kuvaa minua lainkaan 	Kuvaa minua jonkin verran 	Kuvaa minua hyvin
1. Minulla on aikuisia, joiden puoleen kääntyä ongelmatilanteissa.	☐	☐	☐
2. Minulla on ystäviä, joiden kanssa jakaa asioita.	☐	☐	☐
3. Saan riittävästi unta.	☐	☐	☐
4. Terveyteni on hyvä.	☐	☐	☐
5. Minulla on jokin taito, jossa olen erityisen hyvä.	☐	☐	☐
6. Minulla on jokin harrastus tai asia, joka kiinnostaa minua paljon.	☐	☐	☐
7. Minusta tuntuu, että olen tärkeä jollekulle.	☐	☐	☐
8. Minusta tuntuu, että olen turvassa.	☐	☐	☐
9. Uskon, että tulevaisuudessa tapahtuu hyviä asioita.	☐	☐	☐
10. Olen huumorintajuinen	☐	☐	☐

Mittarin lähde:

Peltonen, K., & Kangaslampi, S. (2019). Treating children and adolescents with multiple traumas: a randomized clinical trial of narrative exposure therapy. *European journal of psychotraumatology*, 10(1), 1558708. <https://doi.org/10.1080/20008198.2018.1558708>

Lapsen traumaperäinen stressioireilu -lomake

- Lomakkeella voidaan kartoittaa, kokeeko lapsi traumaperäisiä stressioireita
- Sopii käytettäväksi 8-vuotiaiden ja sitä vanhempien lasten kanssa

9.10.2025

Miia Ståhlberg

1 (3)

Lapsen traumaperäinen stressioireilu

Käyttöohje: Tätä lomaketta täytetään lapsen kanssa yhdessä keskustellen. On tärkeää, että heti aluksi puhutaan auki se, että kaikkiin 10 kysymykseen vastataan pitempään mielessä yksi tietty tapahtuma, esimerkiksi jokin tietty tilanne, jossa on tapahtunut väkivaltaa. Lapsen kanssa voidaan sopia jokin sana, millä tuntuu hyvältä viitata tuohon tiettyyn tapahtumaan, jotta koko tapahtumakulkua ei tarvitse toistaa siitä puhuttaessa.

Ymmärsin siitä, mitä kerroit/mitä kuulin siitä, että [x] on pahinta, mitä perheessä on tapahtunut. Onko se pahinta, mitä perheessä on tapahtunut?

☐ Kyllä ☐ Ei

Kirjoita [x-tapahtuma] tähän

Jos (x) ei pahinta, mikä on pahinta?

Kysy seuraavat kysymykset oman tai lapsen kuvauksen pohjalta.

1. Tuletko surulliseksi, kun ajattelet sitä [tapahtuma]?
(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = joskus ja 3 = usein)

0 1 2 3

☐ ☐ ☐ ☐

2. Tuletko vihaiseksi, kun ajattelet sitä [tapahtuma]?
(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = joskus ja 3 = usein)

0 1 2 3

☐ ☐ ☐ ☐

3. Tuntuuko sinusta vaikealta tai kurjalta, kun joku haluaa puhua siitä [tapahtuma]?
(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = joskus ja 3 = usein)

0 1 2 3

☐ ☐ ☐ ☐

thl
thl.fi

2 (3)

4. Tuntuuko se vaikealta tai kurjalta, että puhumme siitä nyt?
☐ Kyllä ☐ Ei

Jos kyllä: Onko sinulle kuitenkin ok, että puhumme siitä vielä vähän?
☐ Kyllä ☐ Ei

5. Tuleeko mieleesi ikäviä tai kamalia mielikuvia, kun ajattelet sitä [tapahtuma/pitkä versio tapahtumasta]?
(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = joskus ja 3 = usein)

0 1 2 3

☐ ☐ ☐ ☐

7. Teetkö jotakin, jotta voisit olla ajattelematta sitä [tapahtuma]?
(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = joskus ja 3 = usein)

0 1 2 3

☐ ☐ ☐ ☐

8. Tekeekö mieleesi joskus huutaa tai rikkoa jotakin, kun ajattelet [tapahtuma]?
Tai vaihtoehtoisesti: Suuttuako sinua, kun ajattelet [tapahtuma]?
(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = joskus ja 3 = usein)

0 1 2 3

☐ ☐ ☐ ☐

9. Jos lähelläsi riidellään tai huudetaan kovan ääneen, lähdetkö pois?
(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = joskus ja 3 = usein)

0 1 2 3

☐ ☐ ☐ ☐

En ole nähnyt kenenkään riitelevän

10. Jos lähelläsi riidellään tai huudetaan kovan ääneen, ummistatko silmäsi ja yrität kuvitella, että se ei ole tapahtumassa?
(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = joskus ja 3 = usein)

0 1 2 3

☐ ☐ ☐ ☐

En ole nähnyt kenenkään riitelevän

Lähde: Suojassa-menetelmä, Terveystieteiden tutkimuskeskus.

thl
thl.fi

- Lomakkeen kanssa huomioitavia asioita:
 - Lomakkeessa viitataan tiettyyn tapahtumaan, eli tulee olla olemassa jokin todennettu tapahtuma/t, johon liittyen oireista kysytään:
 - *"Ymmärsin siitä, mitä kerroit/mitä kuulin x:ltä, että [x] on pahinta, mitä perheessä on tapahtunut. Onko se pahinta, mitä perheessä on tapahtunut?"*
 - Mikäli kyse on lapseen suoraan kohdistuvasta väkivallasta ja poliisi ei ole vielä kuullut lasta, voi tämän lomakkeen käyttäminen olla ongelmallista, koska siinä kysyttävät kysymykset ovat niin suoria. Konsultoi poliisia/alueesi Lasten ja nuorten oikeuspsykologian- tai psykiatrian yksikköä, onko tällaisten kysymysten kysyminen tutkinnan näkökulmasta ok
 - Lomakkeessa kysytään suoraan tunteista, mikä edellyttää lapselta tunteiden tunnistamisen kykyä
 - *"Tuletko surulliseksi, kun ajattelet sitä (tapahtuma)?"*

Apulomake: Tunnistatko tunteita?

Tunnistatko tunteita? -lomake

Tämän lomakkeen avulla voidaan kokeillaan tunteiden tunnistamista.

Käyttöohje: Lapsi ja ammattilainen katsovat eläinhahmoja ja pohtivat, mitäköhän tunnetta kukin eläin mahtaa tuntea. Tarvittaessa eläinhahmoja voidaan katsoa yksi kerrallaan siten, että ammattilainen peittää muut.

Apukysymyksiä: Mikä tunne? Mitä ajattelet, että millaisissa tilanteissa tätä tunnetta voisi tuntea? Milloin ja missä tilanteessa sinä olet tuntenut tätä tunnetta? Mitä silloin tapahtui, kun tunsit tätä tunnetta?

thl.fi

thl.fi

Ohjeet rekisteröitymiseen ja työkalupakin löytämiseksi

- Työkalupakki on verkkokoulun muodossa ja löytyy THL:n verkkokoulujen joukosta

<https://thl.fi/palvelut-ja-asiointi/verkkokoulut>

1. Rekisteröidy (ellet ole jo aiemmin rekisteröitynyt) ja kirjaudu
2. Kirjoita hakukenttään “työkalupakki” ja hakutyökalun tulisi löytää työkalupakki

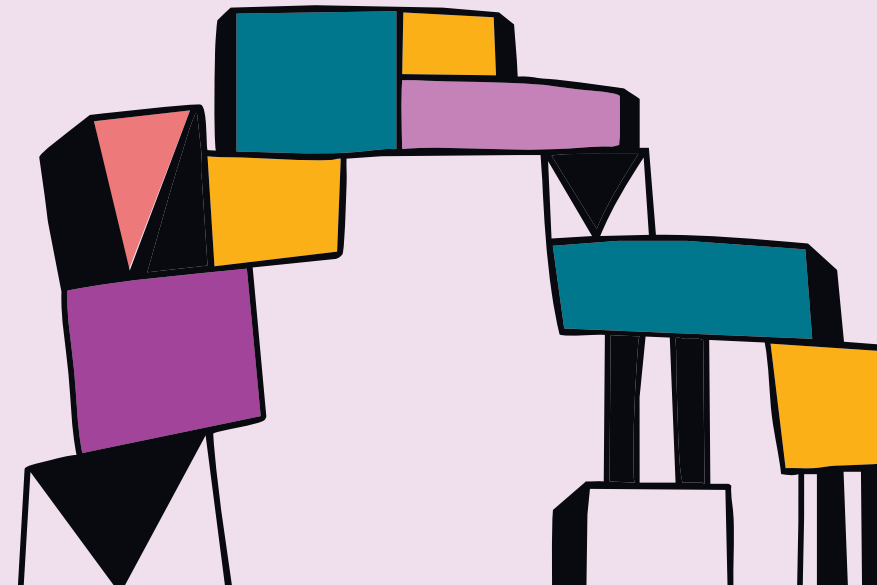
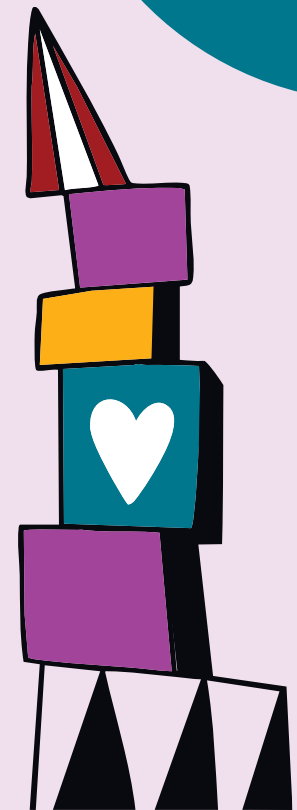
Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

SYDÄMELLÄ
JA
SISULLA

Keskustelu

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Kiitos!

Yhteystiedot / LSKL

julia.kuokkanen@lskl.fi ja laura.holmi@lskl.fi

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®
7.-8.10.2025

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

